

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

Metsätalouden koulutusohjelma

Marianne Suntio

AUDIOVISUAALINEN MATERIAALI OSANA AMMATTIKORKEAKOULUJEN
METSÄOPETUSTA

Opinnäytetyö 2011

TIIVISTELMÄ

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

Metsätalous

SUNTIO, MARIANNE

Audiovisuaalinen materiaali osana ammattikorkeakoulujen metsäopetusta

Opinnäytetyö

36 sivua + 4 liitesivua

Työn ohjaaja

Maatalous- ja metsätieteiden maisteri Pekka Kuitunen

Huhtikuu 2011

Avainsanat

metsävideot, opetusmenetelmät, projektityö

Opinnäytetyön aiheena on audiovisuaalinen materiaali ja sen rooli ammattikorkeakoulujen metsäopetuksessa. Työssä tutkitaan metsäopetuksessa yleisesti käytettyjä opetusvideoita ja niiden kehittymistä vuosien saatossa sekä pohditaan, mitä ne sisältävät tulevaisuudessa. Opinnäytetyö sisältää myös opetusvideoiden nykykäytön tilan AMK-metsäopetuksessa. Opinnäytteen päättää projektityö, jossa valmistellaan oma metsäinen opetusvideo ja neuvotaan, kuinka sellaisen voi tehdä itse esimerkiksi osana suurempaa kurssikokonaisuutta.

Tutkimusmenetelminä käytetään olemassa olevien audiovisuaalisten materiaalien analysointia, ammattikorkeakouluissa metsäalan opetuksesta vastaavien ihmisten puhelin- ja sähköpostihaastatteluja, metsänomistajien koulutuksesta ja materiaalin tuotosta vastaavien ihmisten haastatteluja sekä tieto- ja opetuskirjallisuutta.

Tutkimuksessa selvisi, että metsäalan opetusvideot ovat muuttumassa koko ajan lyhyemmiksi ja intensiivisimmiksi. Niissä ennen esiintynyt huumori on vähentynyt selvästi. Videot ovat olennainen osa ammattikorkeakoulujen metsäopetusta, mutta niiden käyttöä rajoittaa osittain toistolaitteiden muutos tekniikan kehittyessä sekä tiettyihin oppiainekokonaisuuksiin suunnattujen materiaalien puuttuminen. Opetusvideoita voidaan valmistaa oppilastyönä ja niitä voidaan pitää opetuksellisesti antoisina, kunhan kuvan laatu onnistutaan saamaan mahdollisimman korkeatasoiseksi.

ABSTRACT

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

University of Applied Sciences

Forestry

SUNTIO, MARIANNE

The Utilization of Audiovisual Material in the Education of
Forestry at Universities of Applied Sciences

Bachelor's Thesis

36 pages + 4 pages of appendices

Supervisor

Pekka Kuitunen, Msc (For.)

April 2011

Keywords

Forestvideos, teaching methods, projects

The topic of the bachelor's thesis is audiovisual material and the role it plays in the education at universities of applied sciences. The thesis includes analyses of the most commonly used teaching videos of forestry, how they have developed and what they will be like in the future. The thesis also includes debriefing of the usage of teaching videos in the education of forestry at universities of applied sciences. The thesis concludes in a project in which a forestry related teaching video is made.

The research methods of the thesis' include the analysis of existing audiovisual material in forestry, phone and e-mail interviews of forestry teachers working at Finnish universities of applied sciences, interviews of a forest owner educator and a provider of audiovisual material, and a variety of literature.

The study shows that the forestry related teaching videos have shortened and became more intense. Also the level of humor has decreased. The videos are an essential part of the education of forestry at universities of applied sciences, but their usage has been cut down because of the change in the equipment and the lack of specific material. Teaching videos can be made amongst students and they can be considered educationally rewarding as long as the quality of the picture stays in a high level.

ALKUSANAT

Työn aiheen minulle keksi keväällä 2009 markkinoinnin perusteiden projektityön purun yhteydessä lehtori Asko Karjalainen. Olin jo pitkään pohtinut opetusvideoiden puutteita, ja hän ehdotti, että tekisin niistä ja niiden valmistamisesta opinnäytetyön. Aihe jäi mieleeni ja lähdin kehittämään sitä eteenpäin, kunnes se saavutti nykyisen muotonsa. Suuret kiitokset, Asko!

Kiitän koulutusohjelmavastaava Jyri Mularia, joka jaksoi vaivata päätään hieman epäsoinnaisen metsätalouden insinöörityön ohjaavan opettajan valinnassa. Kiitokset myös pestin vastaanottaneelle lehtori Pekka Kuituselle, jonka ohjeistamana laajensin aihetta enemmän kuin olin aluksi ajatellut. Korvaamaton oli myös lehtori Arja Hämäläinen, joka oikaisi liikaa taiteellisia vapauksia ottavaa kieliasua.

Kiitos kaikille puhelin- ja sähköpostihaastatteluihin vastanneille metsäopettajille: Metsäkeskus Kaakkois-Suomen koulutusasiantuntija Soile Hiitolalle materiaalien lainasta sekä kaikesta ajasta ja energiasta, jotka jatkuvat kyselyni veivät; Metsäkustannukselle mahdollisuudesta käyttää Metsänhoitokortistoa; Tapion Hannu Niemelälle haastattelusta metsämessujen ruuhkassa; professori Harri Pitkäniemelle neuvoista opetuspedagogiikan saralla; sekä ehdottomasti kaikille opiskelutovereilleni, jotka ovat suostuneet kamerani muistille tallentumaan.

Työn toteutuksen mahdollisti Metsämiesten säätiöltä saatu apuraha. Kiitän säätiötä ennakoluulottomuudesta ja uskalluksesta tukea näinkin poikkeavaa metsäalan opinnäytetyötä.

Lopuksi haluan kiittää äitiäni, joka oli kaukaa viisas ja osti minulle aikanaan television, jossa on sisäänrakennettu VHS-soitin. Tätä työtä olisi ollut paljon haastavampaa tehdä ilman sitä.

Kotkassa 5.4.2011

Marianne Suntio

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO	7
1.1	Työn taustat	7
1.2	Työn tavoitteet	7
1.3	Tutkimusmenetelmät	8
2	OLEMASSA OLEVAT AUDIOVISUAALISET MATERIAALIT	9
2.1	Historiaa	9
2.2	1980-luku	10
2.3	1990-luku	12
2.4	2000-luku	13
2.4.1	Opetustarkoitukseen suunnatut metsävideot	13
2.4.2	Dokumentit	14
2.4.3	Viihdeohjelmat	14
2.5	Tulevaisuus	15
2.5.1	Materiaalin kehittyminen	15
2.5.2	Materiaalin itsenäinen tuottaminen	16
3	AUDIOVISUAALISEN MATERIAALIN NYKYKÄYTTÖ AMK-METSÄOPETUKSESSA	16
3.1	Opetusvideoiden nykykäytön tutkiminen	16
3.2	Opetusvideoiden nykykäyttö	17
3.3	Opetusvideoiden käyttöä rajoittavat tekijät	19
3.4	Opetusvideoiden käyttöä lisäävät tekijät	21
3.4.1	Opetusvideoiden aihetoiveita	21
3.4.2	Viihdemateriaalin soveltaminen	21
3.4.3	Oman opetusmateriaalin tuottaminen	22
3.5	Opetusvideoiden tarpeellisuus ammattikorkeakoulujen metsäopetuksessa	22
4	AUDIOVISUAALISEN MATERIAALIN TUOTTAMINEN OSAKSI METSÄOPETUSTA	23
4.1	Audiovisuaalisen materiaalin tuotto oppilastyönä	23

4.2	Hyödyt	23
4.2.1	Yhteistyökumppanit ja hankkeellistaminen	23
4.2.2	Oppimispsykologinen näkökulma	24
4.3	Ajoitus	25
4.3.1	Vuosikurssit	25
4.3.2	Oppiaineiden soveltuvuus	25
4.4	Materiaalin tuottamisen runko	26
4.4.1	Opetusvideon sisältö	26
4.4.2	Vaadittava laitteisto	27
4.4.3	Henkilöstö	27
4.4.4	Käsikirjoituksen rakentaminen	28
4.4.5	Ympäristötekijät	28
4.4.6	Materiaalien taltioiminen	29
4.4.7	Editointi	30
4.5	Valmiin opetusvideon esittäminen	31
4.5.1	Esittäminen	31
4.5.2	Palaute	31
4.6	Päätelmät	32
5	LOPPUSANAT	33
LIITTEET		
Liite 1. Metsiemme tuhohyönteiset (OSA 1, Punalatikka) -käsikirjoitus		
Liite 2. Kyselylomake		

1 JOHDANTO

1.1 Työn taustat

Televisio ja Internet ovat täynnä metsään jollain tavalla liittyvää audiovisuaalista materiaalia eli videoita. Näitä tallenteita löytyy kaitafilmeiltä, VHS-kaseteilta, DVD-levykkeiltä ja kovalevyiltä, ja niitä säilytetään tuotantoyhtiöiden varastoissa, kirjastoissa ja koulujen arkistokaapeissa. Aina välillä videot otetaan esiin ja niitä käytetään opetustarkoituksiin.

Opetusvideot sisältävät kaikkea metsänuudistamisesta työturvallisuuteen. Osa videoista on suunnattu yksinomaan metsätalouden piirissä toimivan yrityksen tai metsänhoitoyhdistyksen markkinointitarkoituksiin, ja niiden kohderyhmiin kuuluvat joko metsäammatillaiset, maata työkseen viljelevät tai kaupunkilaismetsänomistajat. Opetusvideot voivat olla tyyliltään joko asiallisen pelkistettyjä tai kirjavia ja tarinan sisältäviä; esimerkiksi niiden avausraitat voi sisältää alastomia ihmisiä tai silkkää metsää. (1; 2.)

Olen aina odottanut opetusvideoiden katsomista huvittuneena ja kauhunsekaisin tuntein. Niissä on mielestäni useita puutteita, ja niitä voisi kehittää ja niiden käyttöä tehostaa. Osana markkinoinnin perusteiden kurssia kehitin mallin metsäisiä elokuvia tuottavasta yrityksestä. Työn purussa tuli esiin kysymys siitä, olisiko yritykselle todellisuudessa kysyntää ja kuinka suuri uusien opetusvideoiden tarve on. Kysymys jäi mieleen, ja ryhdyin rakentamaan siitä opinnäytetyön aihetta.

Aihe rajautui helposti itse videoihin, niiden sisältöön ja käyttöön ammattikorkeakouluissa, mutta sen hankkeellistaminen oli haaste. Metsäalan opetusvideoiksi soveltuvia aineistoja teettävät muun muassa Metsäteho, Metsäkustannus, Yleisradio ja MTV3, joiden tuotannossa suoraan ammattikorkeakoulutukseen soveltuvat opetusvideot ovat marginaalisia. Siksi tuntui luontevalta tarjota työtä suoraan koulun käyttöön ja räätälöidä siitä tulevaisuutta ajatellen antoisin malli.

1.2 Työn tavoitteet

Työn tavoitteena on selvittää millaisia, metsävideoita ammattikorkeakoulujen metsäopetuksessa on käytössä, millaisia ne ovat ennen olleet ja millaisiksi ne ovat kehitty-

mässä. Tutkimus kartoittaa myös audiovisuaalisen materiaalin käyttömäärää, puutteita ja tarpeita ammattikorkeakoulujen metsäopetuksessa.

Työn päättää projektiosuus, jossa tutkitaan koulujen mahdollisuuksia tuottaa itse videomateriaalia osana ja osaksi metsäopetusta. Projektissa esitellään oppilastyönä toteutettu video punalatikasta (*Aradus cinnamomeus*), jota voidaan myöhemmin hyödyntää osana metsänsuojelun opetuksessa, ja annetaan runko oman metsävideon itseenäiseen rakentamiseen.

1.3 Tutkimusmenetelmät

Tutkimusmenetelminä käytettiin jo olemassa olevien audiovisuaalisten materiaalien analysointia, ammattikorkeakouluissa opettavien henkilöiden haastatteluja puhelimitse ja sähköpostilla sekä kirjallisen palautteen pyytämistä toisen vuosikurssin opiskelijoilta. Työtä varten haastateltiin myös Metsäkeskus Kaakkois-Suomen koulutusvastaavaa ja metsävideoita tuottavan Tapion yksityissektorin johtoa.

Lähteinä olen käyttänyt Metsäkustannuksen metsäopetuskirjallisuutta opetusvideoissa esitettyjen faktojen vertailukohteina, laajaa hyönteiskirjallisuutta, jotta oppilastyönä tuotettu video olisi tietolähteenä mahdollisimman antoisa, pedagogista kirjallisuutta projektin työ-hyötysuhteen määrittelemiseen sekä Kansallisen audiovisuaalisen arkiston ja Valtion elokuvatarkastamon ylläpitämää Elonet-tietokantaa metsäaiheisten opetusvideoiden kehityskaarta ajoitettaessa.

Työssä mukana olevat DVD- ja VHS-näytteet saatiin lainaan Kymenlaakson ammattikorkeakoululta, Metsäkeskus Kaakkois-Suomelta sekä opiskelutovereilta. Internetin kautta tarkastellut videot löytyivät Yleisradion, Tapion, Metsätehon, Metsä puhuu:n ja MTV3:n sivuilta. Osassa VHS-näytteistä valmistumisvuosikymmen on jouduttu arvioimaan, sillä niiden julkaisusta ei löytynyt virallista tietoa edes Kansallisen audiovisuaalisen arkiston tietokannasta.

2 OLEMASSA OLEVAT AUDIOVISUAALISET MATERIAALIT

2.1 Historiaa

Metsään liittyvää videomateriaalia on tuotettu Suomessa lähes yhtä kauan kuin elokuviakin. Suomalaisia elokuvia on valmistettu aina 1900-luvun alusta lähtien, joista ensimmäinen oli *Salaviinanpolttajat* (1907). Sen tuotti Ab Atelier Apollo Oy, joka taltioi Suomea filmille kahdella eri vuosikymmenellä. (3; 4.)

Ensimmäisinä luontofilmeinä on pidetty Aho & Soldan -yhtiön elokuvia *Vesilintujen parissa* ja *Teeriä filmaamassa* (1927). Sama yhtiö tuotti tiettävästi ensimmäiset metsätalousdokumentit *Suomen metsät ja metsätalous* (1929) ja *Suomen puu- ja paperiteollisuus* (1930) sekä vuonna 1933 kymmenosaisen *Suomen metsätaloutta* dokumenttisarjan, joka käsitteli muun muassa hakkuuta, metsänuudistamista ja soiden kuivattamista. Yrityksen viimeiseksi metsätalousdokumentiksi jäi *Metsät tuottokuntoon* (1945) ennen toiminnan loppumista 1960-luvulla. (5; 6; 7.)

Nykyisistä metsäaiheista opetusmateriaalia tuottavista yrityksistä ensimmäisenä metsädokumentteja alkoi Kansallisen audiovisuaalisen arkiston mukaan tuottaa Metsäteho. Sen ensimmäinen julkaisu oli sotavuosien jälkeen ilmestynyt *Purouittoa kunnostetussa väylässä* (1949). Seuraavat dokumentit ilmestyivät vasta kymmenen vuotta myöhemmin, esimerkiksi *Puutavaran niputusta siirrettävillä vesiniputtajilla*. (8.)

Vuonna 1958 ilmestyi ensimmäinen metsäiseksi opetuselokuvaksi luokiteltu filmi *Moottorisahan ketjuterän kunnostus*, jonka tuotti Metsämiesten säätiö. Yhdentoista vuoden päästä Filminor Oy julkaisi puolestaan valistavan dokumentin *Turvallisuutta metsätöihin*. (9.)

Metsädokumentit ovat paitsi kuvanneet luontoa ja opettaneet metsänkäyttöä myös ottaneet kantaa yhteiskunnan toimiin. Esimerkiksi lyhytelokuva *Metsurit* (1979) kuvaa puunkaadon koneellistumisen vaikutusta niin metsureiden työtilanteeseen, sosiaalisiin verkostoihin kuin elämäntapoihinkin. Dokumentti on ollut esitettävänä muun muassa Suomen metsä museo Lustossa, ja se oli osa ”Metsähallitus 150 vuotta” -tapahtuman Kino Metsä -elokuvaohjelmistoa. (10; 11.)

2.2 1980-luku

Metsäisten opetusvideoiden voidaan katsoa vakiintuneen käyttöön nykyisessä muodossaan 1980-luvulla, kun Metsälehti videokustannus julkaisi moniosaisen *Metsävideo*-sarjan yhdessä MTV-mainostuotannon kanssa. *Metsävideo*-sarjan osia on tai on ollut opettajien mukaan lähes jokaisessa metsäopetuksesta vastaavasta ammattikorkeakoulussa sekä muista metsäkoulutusta antavissa organisaatioissa, esimerkiksi Metsäkeskuksissa. Ne antavat kattavan kuvan metsätalouden eri osa-alueista ja ovat osittain edelleen ajankohtaisia, mutta niissä on puutteita, jonka vuoksi niitä kannattaisi esittää enää vain valikoiden.

Puutteiden kartoittamiseksi otin lähempään tarkasteluun saatavilla olleet *Metsävideo*-sarjan osat 1, 2, 3, 6 ja 11. Videoiden ajoittaminen tarkalle vuodelle ei onnistunut, sillä vain osalle 3 oli ilmoitettu julkaisuvuosi (1985). Tekniikasta, lainsäädännöstä ja tukirahoituksista päätellen videot on kuitenkin tehty muutaman vuoden aikana. (12.)

Metsävideo 1 – Harvennushakkuu kestää 17 minuuttia ja siinä mukana olevat näyttelijät on helposti tunnistettavissa. Metsänomistajaa esittää Heikki Kinnunen ja kertojana on luontodokumenteissa ja lasten satukaseteissa lukijana ollut Veikko Honkanen. Tutut näyttelijät herättävät assosiaatioita heidän edellisiin töihinsä, mikä voi olla huvittavaa. Metsänarviointia suoritetaan videossa umpihangessa, minkä voisi olettaa vaikuttavan mittaustuloksiin mutta mikä toisaalta korostaa metsäammattilaisen arviointikykyä. Opetuksellisesti video on kuitenkin edelleen ajantasalla, sillä esimerkiksi moottorisahan ergonomisesti oikeaoppisesta käytöstä annetaan samanlaisia ohjeita kuin nykyäänkin. Mikä *Harvennushakkuu*-videon tekemisen jälkeen on muuttunut valuutta ja sen arvo – tuhansista markoista puhuminen ei anna todellista tietoa siitä, kuinka paljon metsänomistaja voi nykyään odottaa saavansa tuloja metsästään. Toisaalta nykyisinkin tieto puun markkina-arvosta on vanhentunutta jo seuraavana päivänä. Haasteellisen opetusvideosta tekee sen pituus, sillä uudemmat opetusvideot pyritään supistamaan alle kymmeneen minuuttiin. Lähes kolmannestunnin kestävä *Harvennushakkuu* vaatii keskittymiskykyä. (13.)

Metsävideo 2 – Taimikon varhaishoito on viisi minuuttia lyhyempi kuin *Harvennushakkuu*, mutta sisältää selvästi enemmän epäolennaisuuksia kuin edeltäjänsä. Video käyttää aikaa vertaamalla lapsia taimiin ja pohtimalla, mitä merkitsee olla kaupunkilainen. Välillä istutaan myös ”Jussin baarissa” juttelemassa. Vastapainona asiaan liit-

tymättömälle aiheelle ovat lyhyet tietoiskut taimien erilaisista taudeista ja tuhoeläimistä, jotka metsäammattilaisen on tärkeää tunnistaa. (14.)

Metsävideo 3 – Metsänistutus on hyvin asiapitoinen video, mutta sen yhdeksän minuuttia sisältävät paljon ristiriitaisuuksia, jotka osittain vievät huomion itse opetukselta. Kun kertoja ilmoittaa, että taimet lajitellaan huolellisesti, kuva näyttää ulkopuolisen silmiin siltä, että taimia heitetään miten sattuu ja minne sattuu. Kun taimet tarkastetaan kertojan mukaan huolellisesti, kauppias katselee muualle, kun taimet heitellään kuorma-auton kyytiin katsomatta niiden perään sen kummemmin. Tilanteet ovat hämmäntäviä ja saavat epäilemään opetusvideon muita teesejä valeistutuksesta ja vesakontorjunnasta, jotka ovat nykyisen opetuskirjallisuuden mukaan täysin oikeassa. (12.)

Metsävideo 6 – Taimikonhoito keskittyy luontokuvaukseen ja esittelee suomalaisia maisemia. Videon kokonaispituus on 15 minuuttia, johon myös sisältyy paljon tyhjää, mikä tekee videosta kärsivällisyyttä vaativan. Aiheeseen mennään vasta aasinsillan kautta, kun kodin imuroiminen herättää ajatuksen taimikon siivouksesta. Videon opetukset ovat myös kyseenalaisia. Haapa rinnastetaan satujen hirviöön ei-toivottuna puulajina, joka ei suostu kuolemaan. Torjunta-aineiden levittäminen on sekin työturvallisuussääntöjen valossa epäilyttävää, sillä nykyisten säädösten mukaan maski ja hanskat eivät liene riittäviä suojavarusteita, kun myrkkyä levitetään suihkuttamalla sitä letkulla muutaman metrin päähän. (15.)

Eniten hymyjä vuosien varrella on luultavasti nostattanut seitsemäntoistaminuuttinen *Metsävideo 11: Suosijoittaja – Suunnitelma, leimikko, hakkuu, perkaus, lannoitus...* Opetusvideon avaa maalaismaisema, jonka keskellä alaston nainen nousee järvestä. Seuraavaksi paikalle saapuu rikas Amerikan serkku, jonka kanssa metsänomistaja saunoo ja käy uimassa. Varsinaiseen asiaan, soiden metsätalouskäyttöön, päästään opetusvideon puolella välissä ja siinäkin vain pätkittäin miesten kävellessä ladattujen metsästysaseiden kanssa keskellä metsää. Viimeiset viisi minuuttia käytetään siihen, että hajanaisin lauseina tullut tieto soista, niiden lannoittamisesta ja ojittamisesta kootaan hitaasti yhteen. Vaikka osa tiedoista pitää paikkansa edelleen, valtaosa tiedosta liittyy soiden käsittelyn rahalliseen tukemiseen ja on siksi vanhentunutta. (1.)

Varsinaisessa opetustarkoituksessa en näyttäisi Metsävideoista kokonaan kuin ensimmäisen osan, jonka tiedot harvennuksesta ovat pitkälti edelleen ajantasalla. Myös

Taimikon varhaisoidossa on hyvin tietoa erilaisista taudinaiheuttajista, ja videota voisi edelleen näyttää valikoidusti valmiiksi oikeaan kohtaan kelattuna. *Taimikonhoito*-videon torjunta-ainekäsittely kävisi varoittavana esimerkkinä työturvallisuuden kurssilla. (13; 14; 15.)

Metsävideoiden puutteina ovat siis vanhentunut rahoitustieto sekä venytetty pituus. Niissä on ristiriitoja, ja ne keskittyvät välillä epäolennaisuuksiin. Metsävideoissa on myös yhteistyökumppanien mainontaa, ja vakituksena fraasina on ”ottakaa yhteyttä metsänhoitoyhdistykseen, kyllä siellä hoidetaan” tai ”lukekaa Metsälehteä.” Asiantuntijapiiriin olisi kaivannut myös vaihtelua – naisten tehtävänä on videoissa joko uida alasti järvessä tai esittää tietämättöminä kysymyksiä. Asettelu tuntuu oudolta, sillä videoita tekemässä on kuitenkin ollut mukana naisia muun muassa käsikirjoittamassa sekä tuotannossa. (1; 14; 15.)

Muita 1980-luvulla ilmestyneitä metsäisiä opetusvideoita ovat muun muassa Kemiran *Löydä lannoituskohteesi* (1989), joka lupaa metsälle selvän lisätuoton, sekä hirvivaingoista ja niiden torjunnasta kertova Riistanhoitoyhdistysten *Uusi tuomio* (1989). Kussakin videossa tuodaan selvästi esille tekemiseen osallistuneet yhteistyökumppanit ja se, mistä eri palveluja voi saada. Mielestäni *Löydä lannoituskohteesi* -videon perusteella voitaisiin tutkia, pitävätkö silloiset lupaukset paikkansa. *Uusi tuomio* elokuvassa välittyy puolestaan niin sanottu riistamieshenki, kun peruukkipäinen tuomari määrää hirville ensin kuolemantuomion ja lieventää lopuksi ”tiedoista oppineena” rangaistuksen ehdolliseksi vankeudeksi. Riistanhoidolliset näkökulmat hirvistä toisivat kuitenkin mielestäni perspektiiviä esimerkiksi metsäluonnonhoidon kursseille esittelemällä vaihtoehtoja hirvien tehometsästykselle ja metsänhoidollisille toimenpiteille. Videossa on vaarana se, että moni huomaa vain siinä toimivan haastattelijan, Johanna Raunion, joka on toiminut 2000-luvulla muun muassa arki-iltaisina MTV3:lla esitetysissä puolen tunnin draamasarjassa. (16; 17.)

2.3 1990-luku

Koska 1980-luvulla tehty *Metsävideo*-sarja oli laaja, uskon sen hajauttaneen 1990-luvun metsäopetusvideoiden tuotantoa. Tarkasteleman 1990-luvulla valmistetut videot kertovat useista eri aiheista, ja niitä ovat julkaisseet monet eri tahot. Yhä useampi on myös suunnattu enemmän yhdistysten ja yritysten markkinointiin. (18; 19.)

Metsäopetuksellista linjaa jatkaa Metsäteho, joka aloitti materiaalien tuottamisen jo 1949. Metsäteho tuotti 1990-luvulla opetusmateriaalia esimerkiksi arvokkaista luontokohteista sekä lahosta ja sen torjunnasta. Tarkastelemissani opetusvideoissa ei esiintynyt Metsäkustannuksen suosimaa huumoria, eikä videoissa ollut mitään ylimääräistä. Sen sijaan ne oli venytetty kymmenminuuttisiksi silkalla tiedolla, jota annetaan katsojalle tauotta ja ilman varsinaista tilaisuutta sulatella juuri opittua. (2; 20.)

Oman säätiön ja yhdistyksen asialla olivat 1990-luvulla esimerkiksi Meto ja Metsänjalostussäätiö. Meto tuotti kattavaa informaatiota metsäammattilaisten merkityksestä ja eri työtehtävistä. Video soveltuu vieläkin ammatinvalinnanohjaukseen toisen asteen koulutuksessa, muttei välttämättä ammattikorkeakoulutasolle. Puidenjalostusvideota voidaan puolestaan soveltaa dendrologiaan ja se nostattaisi mahdollisesti keskustelua siitä, onko jalostus ollut tarpeellista, mitä haittoja sillä on ollut ja miten se on kehittynyt kahdessakymmenessä vuodessa. (19; 21.)

1990-luvulla on toki käyttökelpoista materiaalia, mutta se on monesti joko turhan mainoskeskeistä tai muuten opetuksellisesti kuivaa. Siksi esimerkiksi laitteiston muuttuessa en näkisi tarvetta niiden siirtämiseen VHS-kaseteilta DVD-muotoon. Opetusvideoiden arvo nojaa mielestäni enemmän nostalgisuuteen kuin varsinaiseen tiedonvälitykseen.

2.4 2000-luku

2.4.1 Opetustarkoitukseen suunnatut metsävideot

2000-luku poikkeaa aiemmista vuosikymmenistä jo laitteistossa tapahtuneen muutoksen vuoksi. VHS-kasetit jättäytyivät hiljalleen pois ja tilalle tulivat DVD:t. Myös Internet ja tietokoneet alkoivat tarjota entistä paremmin vaihtoehtoja tiedon ja näin ollen myös metsävideoiden levittämiseen. Tekniikan kehitys on johtanut siihen, että suurimmat metsätietoa tuottavat yritykset kuten Metsäkustannus ja Metsäteho ovat siirtyneet lähes kokonaan Internetin kautta ajettavien metsäisten opetusvideoiden tuottamiseen.

Internetin suurimmat metsäisiä audiovisuaalisia materiaaleja tarjoavat sivustot ovat Metsäkustannuksen maksullinen Metsänhoitokortisto ja ImageWorksin ilmainen MetsäTV. Muita aiheeseen liittyviä sivustoja ovat nuorille suunnattu Metsä puhuu, jossa

metsästä pyritään keskustelemaan laajemmin, sekä Metsäteho, joka tarjoaa tällä hetkellä opetusvideoita aines- ja energiapuunkorjuusta.

Materiaalista valtaosa on jopa alle viisiminuuttista, esimerkiksi Metsäkustannuksen *Raivaussahan huolto* (4 minuuttia 35 sekuntia), sekä MetsäTV:n *Ympäristötuki* (1 minuutti ja 21 sekuntia). Videoista poikkeavat Metsätehon aines- ja puunkorjuuvideot, jotka kestävät yli viisitoista minuuttia. Opetusvideoissa asiat käydään intensiivisesti läpi, eikä vitseille ole liiemmin sijaa. Kaikki materiaali saadaan Internetistä, joten varastotilaa ei tarvitse käyttää. (22; 23.)

2.4.2 Dokumentit

Luonto- ja ympäristödokumentit ovat edelleen tärkeä osa Yleisradion ohjelmatarjontaa. Ennen dokumentteja nauhoitettiin VHS-kaseteille myöhempää opetuskäyttöä varten, mutta nykyään niitä on mahdollista näyttää televisiokanavayhtiöiden omilta Internet-sivuilta. Näitä niin kutsuttuja ”netti-TV:itä” ovat muun muassa Yle Areena, MTV3 Katsomo sekä Nelosen ruutu.fi. Netti-TV:iden kautta voidaan tarkastella televisiossa esitettyjä ohjelmia ja niitä säilytetään sivustoilla yhtiöittäin viikosta vuoteen.

Sisällöllisesti dokumentit eivät ole muuttuneet vuosikymmenten saatossa. Vakavampaa materiaalia hakeva voi turvautua Yleisradion tarjontaan, kun taas kaupalliset TV-kanavat tarjoavat draamallisempia dokumentteja. Dokumenttien aiheet vaihtelevat, mutta varsinkin ilmastonmuutoksesta on olemassa nykyään yhä enemmän käyttökel-poista audiovisuaalista materiaalia.

2.4.3 Viihdeohjelmat

Metsästä on tullut 2000-luvulla TV-viihdettä. Kaupalliset kanavat, kuten MTV3 ja Nelonen sekä niiden alla toimivat Sub ja JIM lähettävät dokumentteja ja TV-sarjoja, jotka käsittelevät metsää ja sen käyttöä niin Suomessa kuin Pohjois-Amerikassakin.

Asiapitoisimpana metsäohjelmana voidaan pitää MTV3:n ja UPM Kymmenen yhteistyönä tuottamaa *Vihreä kulta* -ohjelmaa, jossa esitellään metsäisiä työtehtäviä ja eri tapoja käyttää metsää virkistysmielessä. Ohjelman kiinnostavuutta on pyritty lisäämään joka jaksossa esiintyvillä julkisuudesta tunnetuilla vierailloilla. Monet metsäammattilaiset ja -opiskelijat ovat ohjelmasta mainittaessa kritisoineet sen selkeää UPM-

mainostamista sekä työtehtävien helppoutta. Minulle sarjasta on jäänyt mieleen puuston arvioimisjakso, jossa puuston runkoluku otettiin avarasta satavuotiaasta männiköstä. Pian jakson jälkeen otin itse runkoluvun noin kaksikymmenvuotiaasta käsittelemättömästä kuusikosta, eikä toimitus sujunut aivan yhtä nopeasti. (24.)

Varsinaista draamaa voidaan hakea pohjoisamerikkalaisista sarjoista, kuten Heli-loggers tai Rekkakuskit jäällä. Sarjat antavat vertailukohdan sille, miten puunkorjuu ja -kuljetus suunnitellaan USA:ssa ja Kanadassa, ja millaisia haasteita selvästi järeämpi puusto tuo runkojen käsittelyyn. Sarjat ovat myös liioitellun dramaattisia, mikä suomalaiseseen vakavaan kulttuuriin verrattaessa luo huvitusta herättävän vastakkainasettelun. Sama toistuu työturvallisuuskysymyksissä, sillä Suomen säädökset poikkeavat selvästi Pohjois-Amerikan vastaavista. (25; 26.)

2.5 Tulevaisuus

2.5.1 Materiaalin kehittyminen

Metsänomistajille ja ammattilaisille suunnatut Metsänhoitokortisto ja MetsäTV osoittavat mielestäni hyvin, mihin suuntaan metsäiset audiovisuaaliset materiaalit ovat muuttumassa. Nykymuodossaan videot on pyritty tiivistämään mahdollisimman lyhyiksi ja helposti tarkasteltaviksi. Materiaalista valtaosa on jopa alle viisiminuuttista. Tämä tuntuu todella lyhyeltä, mikäli pituutta verrataan esimerkiksi ensimmäiseen Metsävideoon, joka kesti 17 minuuttia. Myös ylimääräinen huumori on jäänyt pois, mikä laskee opetusvideoiden viihteellistä arvoa, mutta nostanee arvostusta. (13.)

Tapion yksityissektorille tarjottavien palveluiden myynnistä vastaava Hannu Niemelä kommentoi, että metsäisiä opetusvideoita ilmestyy tulevaisuudessakin, kunhan niille on tarvetta ja kysyntää. He myös pyrkivät pitämään opetusvideot lyhyinä ja helpottamaan niiden löytämistä ja käyttöä entisestään. Näen tarpeen liittyvän vahvasti tuleviin suuriin kokonaisuuksiin, kuten energiapuun korjuun kehittymiseen sekä suuriin, mahdollisesti luonnonsuojelullisiin hankkeisiin.

Omat mahdollisuutensa tarjoaa kehittyvä tositv-formaatti, jossa ihmisille esitellään eri ammattikuntia ja näiden toimitapoja. Suomessa näytetään Amerikassa tuotettuja mah- tipontisia metsätyöohjelmia, mutta jo kuvaajien työturvallisuuden vuoksi on vaikeaa

kuvitella moniosaista sarjaa esimerkiksi suomalaisten metsureiden tai motokuskien arjesta.

2.5.2 Materiaalin itsenäinen tuottaminen

Tekniikka kehittyy ja se antaa mahdollisuuden myös omien materiaalien tuottamiselle. Ihmiset voivat itse kuvata joko ”omaa tosiväitettä” työtehtäviensä lomassa tai käsikirjoittaa draamaa. Esimerkiksi Metsä puhuu -sivustolla on jo nuorten itsensä kuvaamaan materiaalia ja haastatteluja, joita voidaan käyttää osana ammatinvalinnanohjausta. Mikäli kouluilla esiintyy tarvetta koostaa opetusvideoita itse, on sekin nykyään mahdollista.

3 AUDIOVISUAALISEN MATERIAALIN NYKYKÄYTTÖ AMK-METSÄOPETUKSESSA

3.1 Opetusvideoiden nykykäytön tutkiminen

Tutkimuksessa pyrin selvittämään audiovisuaalisten materiaalien eli opetusvideoiden käyttöastetta kaikissa metsätaloutta opettavissa ammattikorkeakouluissa. Jätin kuitenkin tietoisesti tutkimuksen ulkopuolelle Yrkeshögskolan Novian, jossa opetetaan ruotsin kielellä. Ruotsinkielisen opetuksen vuoksi audiovisuaalisten materiaalien tulee poiketa jo lähtökohtaisesti muiden koulujen käyttämistä materiaaleista, jotta ne soveltuisivat kyseisen oppilaitoksen opetussuunnitelmaan, mikä olisi mielestäni saattanut vaikuttaa väärin esimerkiksi saatavuuden tilastointiin.

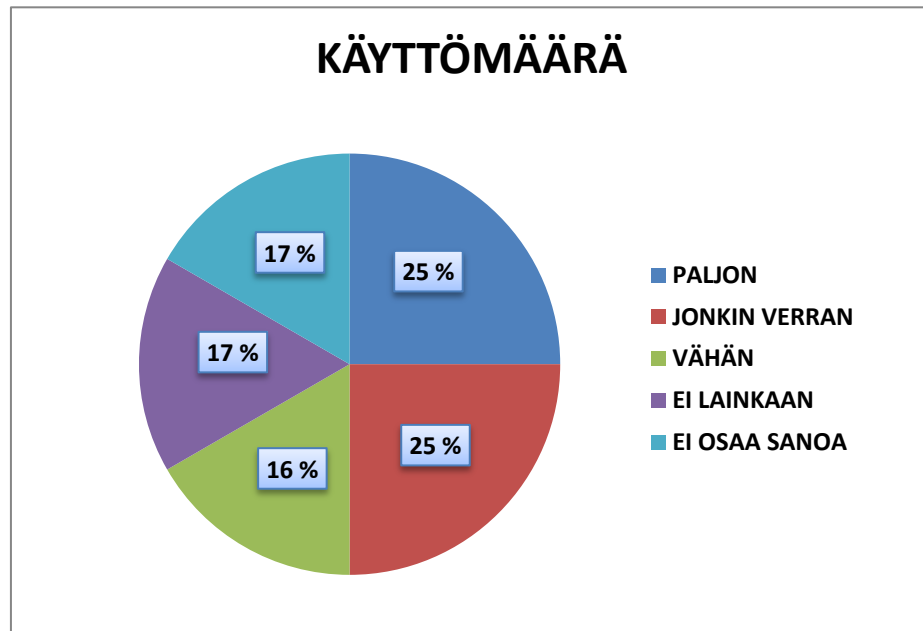
Nykykäytön selvityksessä haastattelin henkilökohtaisesti, puhelimitse ja sähköpostilla opettajia seitsemästä eri ammattikorkeakoulusta. Haastateltavia opettajia valittiin satumanvaraisesti 1-5 jokaisesta koulusta. Haastatteluihin vastasi 12 opettajaa kuudesta eri metsäkoulusta. Rovaniemen ammattikorkeakoulun opettajia ei haastattelua varten tavoitettu. Pidän vastanneiden opettajien määrää riittävänä, koska heidän opettamisensa aineissa oli selvästi hajontaa metsien ekologista ja monikäytöstä puunhankintaan ja yritystoimintaan.

Lähes kaikki opettajat ovat opettaneet kuluneen lukuvuoden 2010–2011 aikana useampaa kuin kahta kurssia, joita järjestetään sekä nuoris- että aikuisopiskelijoille.

3.2 Opetusvideoiden nykykäyttö

Kaikissa haastatteluun vastanneissa kouluissa videoita käytettiin osana metsäopetusta ja jokaisessa koulussa oli valmiudet toistaa vähintään yhtä tallennusmuotoa. Käyttömäärä vaihteli sen mukaan, mikä on opettajien oma halu käyttää videoita sekä mahdollisuuksista löytää omaan aineeseen soveltuvia materiaaleja.

Opettajista puolet arvioi käyttävänsä videoita paljon tai jonkin verran osana opetusta. Kolmasosa vastaajista ilmoitti puolestaan käyttävänsä videoita vain vähän tai ei ollenkaan. Loput vastaajista eivät osanneet arvioida omaa videoiden käyttömääräänsä. (Kuva 1.)

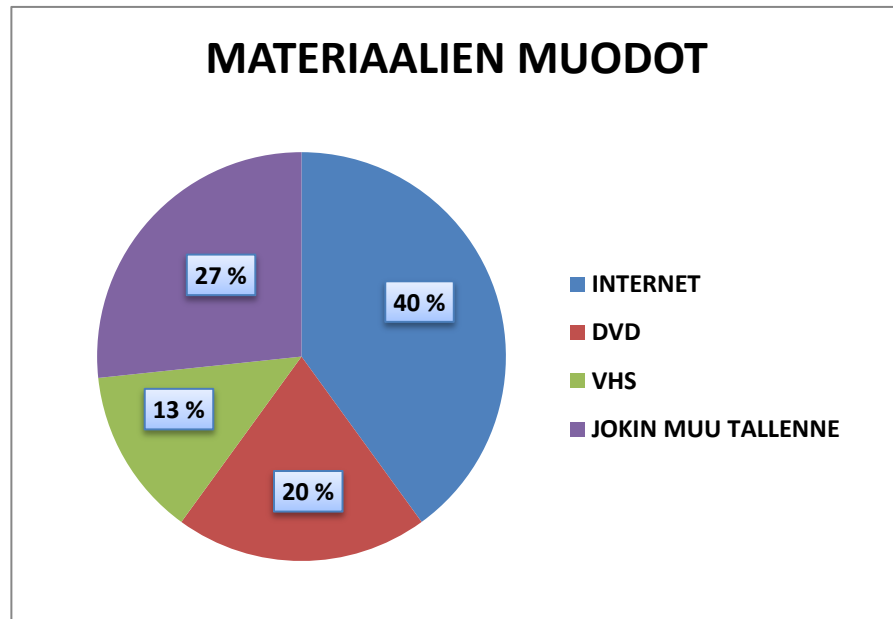

Kuva 1. Metsävideoiden käyttömäärä ammattikorkeakoulujen metsäopetuksessa

Osa opettajista ilmoitti käyttävänsä videoita vain joillain opettamillaan kursseilla. Kursseille, joille jotkut opettajat eivät nähneet tarpeelliseksi käyttää videomateriaaleja, löytyi kuitenkin päinvastainen mielipide jostain toisesta koulusta. Esimerkiksi puukaupan ja puunhankinnan opetus vaihteli eri puolella Suomea: jotkut aineen opettajista kokivat, ettei aihe vaadi opetuksen tueksi audiovisuaalista materiaalia, kun taas jotkut opettajista käyttivät sitä mielellään. (Kuva 1.)

Mielestäni videomäärän vaihtelu yhden opettajan opetusmenetelmissä on hyvä asia, sillä se tekee hänen tunneistaan vaihtelevia. Mikäli tuntien rakenne on aina sama kurs-

sisisällöstä riippumatta, niin olen kokenut itseni ja kanssaopiskelijoiden kyllästyvän opetukseen helpommin, mikä ei palvele opetustilanteen tarkoitusta. (Kuva 1.)

Kuva 2. Käytettävien materiaalien tallennemuodot

Eniten opettajat ilmoittivat käyttävänsä Internetin välityksellä löytyviä metsävideoita. Tärkeimpinä lähteinä pidettiin MetsäTV:tä, Metsätehoa ja Yle Areenaa. Ilmainen metsäammattilaisille suunnattu MetsäTV soveltuu opettajien mielestä hyvin metsänhoidollisiin aineisiin. Metsätehon videot sopivat parhaiten puunhankinnan ja -korjuun opetukseen, kun taas Yle Areenalta näytettiin eniten ekologiaan ja metsän monimuotoisuuteen liittyviä ympäristödokumentteja. (Kuva 2.)

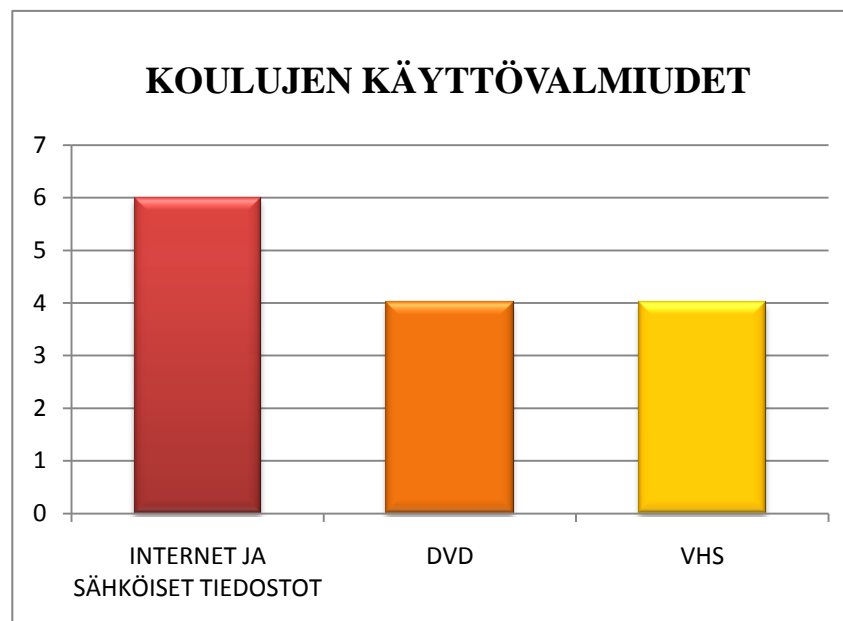
Muut tallenteet ovat myös yleisiä opettajien keskuudessa. Yleensä tällä tarkoitetaan digivastaanottimesta tietokoneelle siirrettyä tallennetta, joka vastaa entistä VHS-tallennusta. Kun televisiosta tuli mielenkiintoinen aiheeseen liittyvä dokumentti, opettajat usein nauhoittivat sen kasetille ja esittivät tunneilla. Jotkut opettajista käyttävät myös itse kuvattua havainnollistavaa materiaalia. (Kuva 2.)

VHS-tallenteiden, niin televisiosta nauhoitettujen kuin opetuskäyttöön ostettujen, käyttö on vähentynyt selvästi, mikä johtuu tekniikan kehittymisestä ja uusien materiaalien ilmestymisestä vain sähköisessä ja DVD-muodossa. Monet oppilaitokset ovatkin jo luopumassa tai ovat luopuneet vanhentuneista VHS-laitteista. Jotkut opettajista

näyttävät kuitenkin edelleen esimerkiksi 1980-luvulla tuotettua Metsäkustannuksen Metsävideo-sarjaa. (Kuvat 2. ja 3.)

Monet opettajista ovat myös siirtäneet vanhoja VHS-tallenteita DVD-muotoon. Näin vanhaa opetusmateriaalia voidaan edelleen käyttää hyväksi, vaikka laitteisto uudistuu. Suoraan DVD:lle julkaistuja opetusmateriaaleja on vain vähän ja niitä käyttää kyselyyn vastanneista opettajista vain hyvin harva. (Kuva 2.)

Suurin osa haastatteluun vastanneista opettajista oli sitä mieltä, että tarjolla olevat materiaalit sopivat parhaiten kurssien alkeisvaiheisiin sekä talvella käytäviin kursseihin, kun maastoon ei lumen vuoksi päästä tai ole mielekästä lähteä. Monet opettajat olisivat valmiita lisäämään opetusvideoiden määrää kursseissaan, mikäli niitä on tarjolla sopivista aiheista.

Kuva 3. Ammattikorkeakoulujen toistolaitteistot

3.3 Opetusvideoiden käyttöä rajoittavat tekijät

Metsävideoiden käytöllä oli myös omat rajoitteensa. Kuten jo mainittiin, koulut ovat vähentäneet VHS-laitteistonsa minimiin, ja kaksi ammattikorkeakoulua on opettajien käsityksen mukaan luopunut niistä kokonaan. Tämä hankaloittaa vanhojen VHS-kasettien käyttöä. Mikäli vanhat materiaalit halutaan pitää edelleen osana metsäopetusta, pitää luokkatiloihin tuoda erikseen videoiden näyttämisen kannalta olennainen lait-

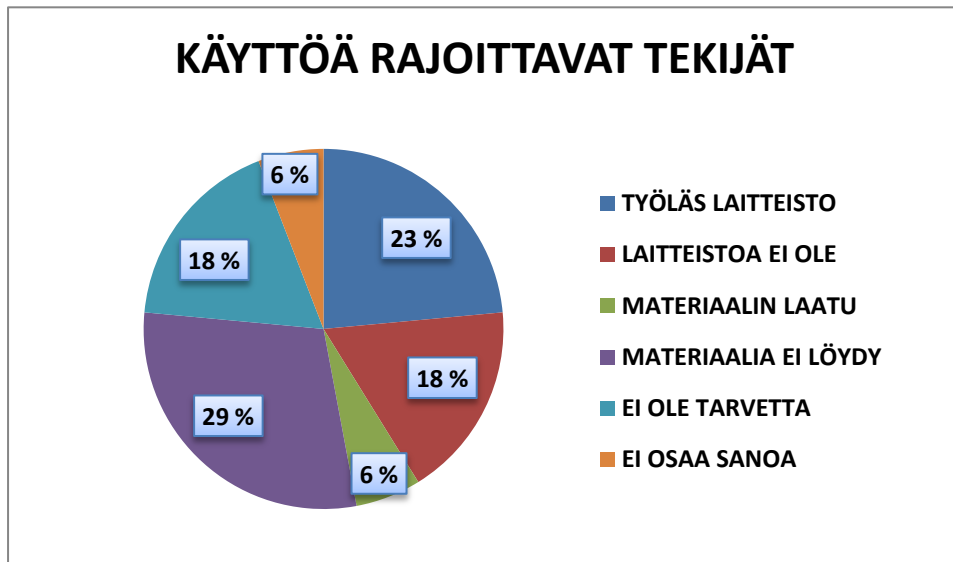
teisto, mikä on usein aikavievää ja hankalaa. Vaihtoehtoisesti materiaalit voidaan muuttaa myös DVD-muotoon tai siirtää suoraan tietokoneelle, mutta myös se vaatii opettajilta paljon aikaa ja resursseja. (Kuvat 3. ja 4.)

En näe VHS-kasettien säilyttämistä ja siirtämistä DVD:lle välttämättä tarpeellisena. On tietysti aiheita, jotka eivät muut, mutta videon miljöön vanhetessa saatan ainakin itse kyseenalaistaa sen, pitääkö tietokaan enää paikkansa, mikä vie idean videon näyttämislä. Asia erikseen ovat verotukseen ja rahoitusasioihin sekä tekniikkaan liittyvät julkaisut, joiden tieto väistämättä vanhenee, ja tuntuu turhalta näyttää niitä pelkän nostalgisen arvon vuoksi.

Kolmannes opettajista koki, ettei kursseihin soveltuvaa audiovisuaalista materiaalia ole tai sitä on vaikea löytää. Eräs opettajista kommentoi osan videomateriaaleista olevan liian hankekeskeisiä, eivätkä ne siksi tarkastele riittävästi jotain yksittäistä metsäluontokohdetta tai -toimenpidettä. Myös materiaalien laatua kritisoitiin ja niitä pidettiin liian yksinkertaistettuina tuleville metsäammattilaisille. Osa opettajista myönsi, ettei halua etsimällä etsiä videoita, vaan pitää kurssin jo valmiiksi kerätyillä aineistoilla, joihin joko kuuluu tai ei kuulu audiovisuaalista opetusmateriaalia. Vähentyneeseen videomateriaalin käyttöön vaikuttaa myös Internetissä olevan aineiston hävikki, sillä esimerkiksi Yle Areenalla olevat dokumentit poistetaan sivustolta tietyn käyttöajan jälkeen. (Kuva 4.)

Mielestäni opetusvideoiden käyttöastetta voitaisiin kohottaa jo sillä, jos opettajakunnan ja tärkeimpien audiovisuaalista materiaalia tuottavien yritysten, esimerkiksi Metsätehon, Metsäkustannuksen ja ImageWorksin, välillä voitaisiin käydä kehityskeskusteluja siitä, millaista aineistoa koulutukseen kaivattaisiin ja mikä yritysten videoissa on tähän asti ollut hyvää. Näin yritykset pystyisivät tuottamaan videoita, jotka niin sanotusti kävisivät paremmin kaupaksi, ja opettajat saisivat ensimmäisen käden tietoa siitä, mitä videomateriaaliolemassa ja missä.

Jotkut haastateltavista ovat jättäneet opetusvideot kokonaan pois opetusmetodeistaan, sillä eivät pidä niitä tarpeellisina. Etenkin metsäisillä kampuksilla moni koki mielekkäämmäksi sen, että käytännön havaintoja lähdetään etsimään luonnosta, ei näyttöpäätteeltä. (Kuva 4.)

Kuva 4. Opetusvideoiden käyttöä vähentävät tekijät

3.4 Opetusvideoiden käyttöä lisäävät tekijät

3.4.1 Opetusvideoiden aiheitoiveita

Audiovisuaalisten materiaalien puute nähtiin jossain määrin haasteena. Vaikka kaikista metsätalouden osa-alueista löytyykin erilaatuisia videopätkiä, eniten niitä kaivattiin paikkatietoon ja luonnon monimuotoisuuskursseille. Haastateltavista useampi oli sitä mieltä, että erityisluonnonkohteista, kuten supista tai kosteikoista, saisi olla kattavammin kuvamateriaalia. Tilausta olisi varsinkin kohteille, joita koulutuksen maastojaksoissa ei päästä näkemään maantieteellisen sijainnin vuoksi. Myös lyhytfilmit metsäammattilaisten käytännön töistä, kuvioinnista ja tietojen keruusta tulisivat opettajien mielestä käyttöön. Mikäli toivottuja materiaaleja olisi enemmän, se mielestäni lisäisi myös opetusvideoiden käyttöä. (Kuva 4.)

3.4.2 Viihdemateriaalin soveltaminen

Olen huomannut, että jotkin audiovisuaalisen materiaalin puutteet saataisiin ratkaistua mielikuvitusta käyttämällä. Työturvallisuuteen opetusvideota kaivanneet voisivat esimerkiksi esittää tunneillaan lyhyitä pätkiä amerikkalaisia metsäammattilaisia esittävästä TV-sarjoista, kuten Heliloggers tai Rekkakuskit jäällä. Ohjelman ohessa opiskelijoita voi kehottaa listaamaan asioita, jotka ovat Suomessa työturvallisuuden vastaisia tai

vähintään puutteellisia, tai opettaja voi itse huomautella niistä tarpeen vaatiessa. Myös tämä lisäisi opetusvideoiden käyttö määrää. (25; 26.)

3.4.3 Oman opetusmateriaalin tuottaminen

Ratkaisu jonkin tietyn aineen materiaalin puutoksen on myös sen tekeminen itse. Ajatus oman materiaalin tuottamisesta ei herättänyt haastatelluissa opettajissa vastustusta ja osa kiinnostui ajatuksesta pitäen sitä toteutuskelpoisena. He uskoivat myös opiskelijoiden innostuvan ajatuksesta, sillä monilla kursseilla juuri projektityöt ovat olleet suosittuja. Joissain kouluissa on tehty myös omia videoita, mutta se ei ole ollut vakiintunut osa kurssien toteuttamista. Mielestäni huomionarvoista on se, että jos oppitunneille kaivataan videokuvaa muualta Suomesta, näkisin vaihtoehtona koulujen välisen yhteistyön. Tällä tavalla tuotoksista saadaan myös palautetta oman koulun ja oppimisympäristön ulkopuolelta. Kun materiaaleja tuotetaan itse, ne saadaan suunnattua suoraan niille kursseille, joilla materiaalivajasta esiintyy, ja niistä saadaan selkeämmin rajattuja. Näin kursseille saataisiin lisää aihetta syventäviä opetusvideoita, minkä uskoisin lisäävän audiovisuaalisen materiaalin käyttöä ammattikorkeakoulujen metsäopetuksessa.

3.5 Opetusvideoiden tarpeellisuus ammattikorkeakoulujen metsäopetuksessa

Opetusvideoita käytetään edelleen ja osittain jopa runsaasti. Ne ovat vakiintunut osa mitä tahansa opetustilannetta, eikä niiden arvoa tule vähätellä. En vähentäisi opetusvideoiden määrää metsäopetuksessa, mutten välttämättä lisäisi niiden määrää liian radikaalisti, sillä niiden liialliseen käyttöön voi kyllästyä siinä missä pelkkään paperiluennoimiseenkin.

Metsävideot ovat antoisimpia niille, joiden kärsivällisyys ja tarkkaavaisuus ei riitä tavallisen luennoinnin seuraamiseen. Tavallisella luennoinnilla tarkoitan opetustyyliä, joka sisältää piirtoheitinkalvoille ja PowerPoint-esityksiin koostettua kirjallista materiaalia, jonka opettaja esittelee luokalle. Opetusvideot rikkovat tämän kaavan ja antavat konkreettisen tarkastelukohdan sille, mistä puhutaan. Olen itse toistuvasti kaivannut opetusvideoita tilanteisiin, joissa luennoidaan erilaisista metsäluonnonkohteista sekä metsätuhoista, sillä videot antavat välittömän mielikuvan siitä, miltä opetettava asia näyttää luonnossa. Opittujen asioiden tunnistaminen maastossa helpottuu, kun

opiskelija pystyy valmiiksi muistelemaan vastaavanlaista näkemäänsä kohdetta, eikä pelkästään kirjallisia yksityiskohtia.

Metsäisten opetusvideoiden esittäminen opetustilanteessa lisää myös opetuksessa esiintyvää toistoa, joka on oppimisen ja muistin harjoittamisen kannalta välttämätöntä. Kun opiskelijalle tarjotaan useampia tapoja omaksua tietoa, hän löytää todennäköisimmin itselleen mieluisimman tavan oppia, mikä lisää opiskelumotivaatiota ja mahdollisesti viihtyvyyttä senhetkisessä oppilaitoksessa. (27.)

4 AUDIOVISUAALISEN MATERIAALIN TUOTTAMINEN OSAKSI METSÄOPETUSTA

4.1 Audiovisuaalisen materiaalin tuotto oppilastyönä

Näen itse audiovisuaalisen materiaalin tuottamisen oppilastyönä hyvänä mahdollisuutena laajentaa ja syventää metsäopetusta. Kuten metsäisten opetusvideoiden nykykäyttöä selvittäessä tuli ilmi, opetusmateriaalia ei aina löydy toivotuista aiheista, eikä tieto ole tarpeeksi spesifiä tai asiantuntevaa. Uskon, että tuottamalla audiovisuaalista materiaalia itse opiskelijat kehittävät omaa ammatillista valmiuttaan ja palvelevat samalla koulun ja muiden opiskelijoiden tarpeita. Otin opinnäytetyöhöni mukaan projektiosuuden, jossa valmistin itse metsäopetukseen soveltuvan videon punalatikasta (*Aradus cinnamomeus*) ja esitin sen aiheeseen liittyvällä metsätuhoja käsittelevällä kurssilla nähdäkseni miten muut opiskelijat ottaisivat sen vastaan ja miten se kehittää omaa tietämystäni aiheesta.

Metsäisen opetusvideon tekemiseen osallistui lisäksi opiskelijatoverini metsäluonnonhoitaja Juha-Pekka Satomaa, joka tarjoutui antamaan videolle sen aiheeseen liittyvän haastattelun.

4.2 Hyödyt

4.2.1 Yhteistyökumppanit ja hankkeellistaminen

Oma videoni on suunnattu täysin Kymenlaakson ammattikorkeakoulun metsäopetuspuolen käyttöön, mutta näen mahdollisena myös koulujen välisen yhteistyön. Kuten metsäopetuksesta vastaavien henkilöiden haastatteluissa tuli ilmi, monissa kouluissa muualla kuvattu materiaali olisi tervetullutta, jotta oppilaat pääsisivät tutustumaan eri-

tyisluonnonkohteisiin, joilla heidän ei ole mahdollista vierailla koulujen resurssien puitteissa.

Muille yhteisölle tuotettuja videoita ei pidä myöskään sulkea pois. Koska opiskelijoita kannustetaan yrittäjähenkisyyteen, mikä näkyy harjoittelupaikkojen ja projektitöiden haastattelujen itsenäisenä metsästämisenä, olisi jopa johdonmukaisia, että opiskelijat etsisivät itselleen yhteistyökumppanin, jolle tuottavat tälle räätälöidyn metsäaiheisen opetuspaketin. Mahdollisia yhteistyökumppaneita ovat muun muassa paikalliset koulut, Metsäkeskukset, Metsänhoito- ja 4H-yhdistykset.

Yritysten ja yhdistysten yhteistyö metsäisten koulutusten kanssa ei ole uutta. Metsäkustannus on audiovisuaalista metsänhoitokortistiaan valmistaessa tehnyt yhteistyötä Hämeen ammatti-instituutin opiskelijoiden kanssa, ja Helsingin yliopiston biologian opiskelijat ovat olleet mukana YLE:n tilaamissa luontodokumenteissa. Myös vanhoissa Metsälehden videokustannuksen VHS-tallenteissa esiintyy aktiivisesti eri metsäoppilaitosten edustajia. Kymenlaaksossa mahdollisuuksia tarjoaa esimerkiksi Metsäkeskus Kaakkois-Suomi, joka on osoittanut kiinnostusta paikallisissa oloissa kuvatuihin opetusvideoihin.

4.2.2 Oppimispsykologinen näkökulma

Oppimispsykologisesta näkökulmasta videoiden tekemistä voidaan pitää kehittävänä toimintana. Varsinkin Nuthallin 1900-luvulla tekemät tutkimukset tukevat väitettä siitä, että tiedon käsittelyn toistumisella käytännössä on positiivisia vaikutuksia oppimiseen, ja se helpottaa sekä asioiden muistamista että omaksumista. Mikäli opetukseen otettaisiin osaksi metsävideoiden tuottaminen oppilastyönä, uskon, että tietoa saataisiin ja kerrattaisiin lukuisia kertoja. Tiedot opitaan varsinaisessa opetustilanteessa ja niitä kerrataan käsikirjoitusta koottaessa, videota kuvattaessa, materiaalia editoitaessa ja valmista tuotosta tarkasteltaessa. Työhön palataan myös, mikäli opettajat haluavat antaa videoiden sisällöstä palautetta. Vaikka opiskelija ei haluaisikaan ottaa osaa kaikkiin videon teon vaiheisiin, esimerkiksi näyttelemiseen, ei tiedon toistoa voisi välttää. Videot myös siirtyisivät valmiina alustuksena tuleville vuosikursseille ja aloittaisivat puolestaan uuden tiedonkeruun, muistamisen ja omaksumisen jakson. (27.)

4.3 Ajoitus

4.3.1 Vuosikurssit

Kuten käyttöasteen kartoituksessa tuli ilmi, useat opettajat käyttävät metsäisiä opetusvideoita kaikkien vuosikurssien kanssa, mikäli sopivaa materiaalia löytyy. Siksi uskon, että valmistuneita videoita voitaisiin suunnata kaikille vuosiluokille.

Opetusvideoiden kasaaminen sinänsä olisi oppimispsykologiselta kannalta kaikille yhtä hyödyllistä, mutta itse näen, että ne voisi suunnata ylemmille vuosikursseille. Esimerkiksi kolmannen vuoden opiskelijat ovat todennäköisesti jo keränneet kokemusta työharjoittelusta, ja he ovat itsevarmempia omien tietotaitojensa tasosta. Samalla he pääsisivät kuitenkin kertaamaan aiempina vuosina opittuja asioita, jotka ovat ehkä päässeet unohtumaan uusien tietojen tulvassa. Neljännen vuoden opiskelijat ovat ehkä jo liian valmistumisorientoituneita, eikä heillä välttämättä ole energiaa, intoa ja kärsivällisyyttä, joita opetusvideoiden koostamiseen vaaditaan.

4.3.2 Oppiaineiden soveltuvuus

Uskon, että mistä tahansa oppiaineesta voidaan valmistaa opetusvideo, mutta jotkin aineet tarjoavat enemmän aiheita ja niitä on helpompi toteuttaa. Esimerkiksi metsä- ja suotyypit tarjoavat kymmeniä erilaisia esiteltäviä kohteita. Olen myös sitä mieltä, että metsälain 10§:ssä ja luonnonsuojelulain erityisluonnonkohteita opetellessa olisi ideaalista, jos opetuksen yhteydessä näytettäisiin videokierros kohteella, mikäli sellaiselle ei ole mahdollista päästä henkilökohtaisesti vähäisellä vaivalla.

Muita helposti lähestyttäviä ja kuvattavia toimenpiteitä ovat mielestäni muun muassa metsänmittaukseen kuuluva puuston suureiden tarkastelu mittalaitteilla, puutavaran mittaukseen kuuluva monitoimikoneen katkonnan tarkistusmittaus sekä työturvallisuus. Tosin opetusvideo ”ei näin” -tilanteista saattaisi saada liiankin koomisia mittasuhteita ja näin vesittäisi opetustilanteen perimmäisen tarkoituksen. Toisaalta työ saattaisi kohottaa opiskelijoiden sisällä vallitsevaa ryhmähenkeä, mikä voidaan laskea eduksi.

Oppilastöinä vaikeinta lienee toteuttaa metsäkonekurssien sekä puunjalostuksen opetusvideoita. Esimerkiksi puunkorjuutilanteissa koneesta tulee turvallisuussyistä pysyä

kaukana, jolloin kameroiden zoom-ominaisuus ei välttämättä riitä ja varsinainen tapahtuma jää liian pieneksi ja suttuiseksi, mikä ei palvele työn tarkoitusta. Puunjalostuksessa voidaan toki kuvata oppilaslaboratorioiden töitä, mutta suurten prosessien kuvaaminen lienee haaste, sillä suuryritykset kuten Stora Enso ja UPM Kymmene oletettavasti ovat vastahakoisia ajatukselle, että opiskelijat videokuvaavat tehtaan toimintaa, mahdollistaa yritysvakoilun ja työturvallisuuden vaarantumisen.

4.4 Materiaalin tuottamisen runko

4.4.1 Opetusvideon sisältö

Tutkiessani viime vuosikymmenillä valmistuneita opetusvideoita minulle muodostui selvä mielikuva siitä, mitä hyvä opetusvideo sisällää, ja mitä siitä tulee karsia pois. Uskon kuitenkin, että käsitys onnistuneesta materiaalista on usein enemmän subjektiivinen, eikä hyvästä opetusvideosta ole absoluuttista totuutta. Pidän siksi hyvänä ratkaisuna, että opiskelijat valitsevat itse aiheidensa toteutustavan ja sisällöllisen ilmeen, jolloin he itse saavat aiheesta eniten irti.

Vaikka huumori tekee opetusvideoista viihdyttävämpiä seurata, koen, että se vähentää videoiden tiedonvälityksellistä arvoa. Jos tekijät ovat valmiit laittamaan videoon esille alastoman naisen, joka ei liity aiheeseen mitenkään, mitä muuta asiaan varsinaisesti kuulumatonta he katsojille näyttävät? Siksi halusin karsia omasta opetusvideostani pois kaiken ylimääräisen ja pitäytyä vain asiassa, koska perimmäinen tarkoitukseni on välittää tietoa ja opettaa jotain videon katsojille.

Mitä tarkemmin aihe on rajattu, sitä vähemmän sillä on mahdollisuuksia rönsyillä. Siksi valitsin opetusvideoni aiheeksi yksittäisen metsätuhohyönteisen enkä esimerkiksi suurempaa aihekokonaisuutta, kuten metsätuhoja. Hyönteisistä valitsin punalatikan läheisten kuvauskohteiden ja henkilökohtaisen mielenkiinnon vuoksi. Olisin voinut myös esitellä esimerkiksi jonkin arvokkaan luontokohteen, kuten lähteen tai tervaleppäkorven, tai satunnaisen mittaustoimenpiteen, kuten puun pituuden määrittämisen hypsometrillä.

Tarkastelemissani opetusvideoissa yksinkertaisuus ja rauhallisuus antoivat mielestäni parhaan lopputuloksen, joten pyrin ottamaan sen huomioon myös oman videoni sisällössä. Halusin kertojanäänä olevan verkkainen. Myös toisto toimii mielestäni vide-

oissa hyvänä tehokeinona, sillä se kertaa jo opittua tietoa ja antaa mahdollisuuden varmistaa jonkin asian, mikäli sitä ei ensimmäisellä kerralla kuullut kunnolla. Tästä syystä halusin toistoa esiintyvän myös omassa opetusvideossani.

4.4.2 Vaadittava laitteisto

Käytin oman opetusvideoni koostamisessa mahdollisimman yksinkertaisia laitteita ja ohjelmia. Pidänkin materiaalin tuottamiseen tarvittavan laitteiston vähimmäisvaatimuksena videokuvatoiminnon sisältävää digitaalikameraa ja tietokonetta, jolla on jokin videomateriaalin editoimisohjelma. Kuvasin videomateriaalin Sonyn DSC-W180 kameralla ja käsittelin kuvamateriaalin Microsoftin peruskäyttöohjelmiin sisältyvällä Windows Movie Makerilla. Kertojan ääniraita tallennettiin tietokoneen ääninauhuri -ohjelmalla. Mikäli koululla on resursseja ja opiskelijoilla osaamista, kuvaamiseen voidaan käyttää oikeita videokameroita ja aineiston editoimiseen maksullisia kuvankäsittelyohjelmistoja. En kuitenkaan koe, että videoiden opettavuus kärsisi laitteiston ollessa vain vähimmäisvaatimusten mukaisia, kunhan kuvan laatu pysyy selvänä ja ääniraita on kunnossa.

4.4.3 Henkilöstö

Opetusvideon pystyy käytännössä toteuttamaan jopa yhden henkilön voimin, mikäli materiaalissa halutaan keskittyä ainoastaan luontokohteeseen, eikä haluta käyttää ihmisiä ”näyttelijöinä.” Tällöin yksi henkilö voi vastata niin käsikirjoituksen rakentamisesta, kuvaamisesta kuin editoimisestakin ja tehdä työstä täysin itsensä näköisen.

Ideaalinen oppilastyön ryhmäkoko muissa tapauksissa on kolme henkilöä riippuen tietysti tarvittavien ”näyttelijöiden” määrästä. Suunnitteluvaihe eli käsikirjoituksen rakentaminen on hyvä tehdä yhdessä, sillä silloin kaikki projektiin osallistuvat tietävät mitä tehdään, missä tehdään ja milloin tehdään. Mitä useampi henkilö on paikalla käsittelemässä tietoja, sitä laajempi näkökulma on työhön mahdollista saada.

Varsinaisessa materiaalin valmistusvaiheessa roolit voidaan jakaa kuvaajaan, näyttelijään ja editoijaan. Kuvaaja ja näyttelijä voivat vastata kentällä tapahtuvasta työstä, kun taas editoija voi kasata palat itsenäisesti toimivaksi kokonaisuudeksi. Kuvaajan työ sopii parhaiten ujoille opiskelijoille, joskin työssä voidaan myös kannustaa heitä ottamaan riskejä ja poistumaan mukavuusalueeltaan. Editoijaksi soveltuvat parhaiten tie-

tokoneita harrastavat ihmiset, joilla on valmiuksia käyttää kuvanmuokkausohjelmia. Näytellä voi mielestäni kuka vain – opiskelijoiden kesken kuvatussa materiaalissa tuskin oletetaan olevan huippuluokan näyttelysuorituksia. Ryhmässä kannattaa myös valita työnjohtaja, joka kertoo missä järjestyksessä asiat tehdään, ettei esimerkiksi kuvausvaiheessa pääse syntymään turhaa seisoskelua.

Oman opetusvideoni tekemiseen osallistui lisäksi opiskelutoverini, metsäluonnonhoitaja Juha-Pekka Satomaa. Hänen roolinaan oli tarjota asiantuntijan näkökulmaa ja olla perspektiivinä ympäristöön verrattuna. Vastasin itse käsikirjoittamisesta, kuvauksesta ja editoimisesta, joihin minulla oli edellytykset harrastukseni ansiosta.

4.4.4 Käsikirjoituksen rakentaminen

Käsikirjoitus selkeyttää työnjakoa. Sen avulla kuvaustilannetta on helppo seurata, ja se toimii eräänlaisena muistilistana, jotta kaikki kohtaukset saadaan kuvattua samalla vaivalla. Käsikirjoitus voi sisältää pelkästään tilanteiden pääkohdat tai jopa lopullisen työn visuaalisen ilmeen.

Käsikirjoituksen pääkohtina voidaan pitää sijainnin määrittelyä, paikalla olevien ”hahmojen” luetteloimista, tarvittavien apuvälineiden eli proppien listausta sekä henkilöiden repliikkejä. Yksityiskohtaisemmasta käsikirjoituksesta löytyy tarkempaa miljöön kuvausta, henkilöiden liikkeiden ohjeistusta sekä alku- ja lopputekstien visuaalisten ilmeiden määrittelyt.

Rakensin käsikirjoitukseni vastaamaan lopputulosta varmistuakseni siitä, mitä kohtauksia olisi kuvattava ja kuinka kauan niiden tulisi kestää. Itse jätin opiskelutoverini repliikit pois, sillä halusin kuvaustilanteen olevan spontaani ja tiesin hänen pystyvän kertomaan todellista tietoa aiheesta ilman valmiita vastauksia. Koska kertojanääni nauhoitettiin jälkikäteen, tarvitsin siihen sanatarkan rungon, jonka sisällytin käsikirjoitukseen.

4.4.5 Ympäristötekijät

Kun työtä lähdetään toteuttamaan maastoon, ympäristötekijät täytyy ottaa huomioon. Kuvaus vaatii onnistuakseen valoisat olosuhteet, mikä rajaa talvella kuvausmahdollisuuksia. Pilvinen taivas varsinkaan kesäaikaan ei ole ongelma. Sateellakin voidaan to-

ki kuvata, kunhan luonnonvaloa riittää, mutta se tekee työskentelystä epämiellyttävää. Vesi voi myös pilata laitteet ja sumentaa esimerkiksi kameroiden linssit.

Mikäli opetusvideoon halutaan ottaa mukaan luonnossa kuvatut äänet, tulee äänitys suorittaa tyynenä päivänä. Niin irtonaiset kuin kameroihin sisäänrakennetut mikitkin ottavat helposti tuulta itseensä, mikä luo ääniraidalle tarpeetonta ja jopa voimakasta kohinaa, jota on vaikeaa editoida hiljaisemmalle laadukkaillakin muokkausohjelmilla.

Luontoon liittymättöminä ympäristötekijöinä voidaan pitää metsänomistajien suhtautumista. Mikäli opetusvideo halutaan kuvata jollakin erityisellä luontokohteella, joka sijaitsee yksityisen metsänomistajan tilalla, on suotavaa kysyä lupa. Luvanvaraisena voidaan myös pitää eri yritysten työtaphtumia, kuten tukkirekan lastaamista tai puutavaran vastaanottoa sahalla. Jos opetusvideoon halutaan kaupallista musiikkia, siitä tulee muistaa maksaa Teostoon pakolliset lupamaksut.

Työni kuvamateriaali hankittiin lehtori Martti Melan luvalla metsäsuunnittelun perusteiden kenttäkurssilla opintosuorituksen yhteydessä. Kuvattava kohde oli yleisluontoinen ja sen maantieteellisen sijainnin määrittäminen on ulkopuoliselle lähes mahdotonta. Kuvaukset ajoitettiin sään vuoksi useammalle päivälle ja niitä jouduttiin siirtämään eteenpäin muun muassa vesisateiden vuoksi.

4.4.6 Materiaalien taltioiminen

Kuvauksen ajoitus ja ajankäyttö kannattaa miettiä ennen kohteelle siirtymistä. Ryhmän johtaja ohjaa ihmiset paikoilleen ja varmistaa, että työnjako on selvä. Laitteisto kannattaa testata ennen varsinaista kuvausta ja varmistaa muun muassa valon tulosuunta, ettei varsinainen materiaali mene pilalle esimerkiksi kuvan keskelle ilmestyvästä valokuovasta tai liian tummista, sumeista kohteista. Mikäli aikaa on varattu riittävästi, kohtaukset kannattaa myös kuvata useaan otteeseen. Se antaa videon editoijalle mahdollisuuden valita useasta eri vaihtoehdosta, ja näin satunnaiset häiritsevät virheet voidaan karsia pois.

Kertojan ääniraita kannattaa nauhoittaa hiljaisessa tilassa, jotta sille ei tule ylimääräistä taustahälyä, joka tekisi kerronnasta vaikeamman seurata. Ennen nauhoitusta kertojan kannattaa myös avata ääntään ja nauttia riittävästi nesteitä. Myös ääniraita kannat-

taa äänittää useaan otteeseen, jotta lopullisesta versiosta saadaan karsittua pois ylimääräinen köhä ja änkytys.

Kuvasin opetusvideon materiaalin varttuneessa taimikossa, jossa olin aiemmin huomannut esiintyvän punalatikkatuhoja. Taltioin viikon aikana useita eri videoita ja valokuvia punalatikoista. Asiantuntijahaastattelu kuvattiin yhdellä otolla, sillä se teki mielestäni tunnelmasta välittömän ja spontaanin. Kertojan osuuden äänitin talvella tietokoneen oletusohjelmiin kuuluvalla ääninauhurilla. Videoon tuleva puhe oli ennalta käsikirjoitettu ja se luettiin suoraan paperilta viisi kertaa.

4.4.7 Editointi

Kun tarvittavat materiaalit on kuvattu ja saatu siirrettyä sähköiseen muotoon tietokoneelle, ne editoidaan yhdeksi yhtenäiseksi kokonaisuudeksi. Ryhmä voi päättää, kuinka siistejä siirtymäjälkien pitää olla, pitääkö opetusvideon näyttää täysin yhteen menoon kuvatulta vai voiko se olla selkeästi rytmitetty esimerkiksi pysähtyvillä leikkauksilla tai välihimmennyksillä.

Editointivaiheessa liitetään kuvatun videomateriaalin kanssa päällekkäin mahdollisesti erikseen nauhoitettu ääni sekä musiikki. Äänitasoja kannattaa tarkkailla, sillä eri voimakkuuksilla tulevat kertojan osuudet ja näytellyt repliikit voivat helposti häiritä opetusvideon katsojia, eikä ääniraidasta saa välttämättä täysin selvää.

Editointi on välttämätöntä ylimääräisten kohtausten sekä roikkuvien aloitusten ja lopeusten pois karsimiseksi. Kun se tehdään oikein ja tehokkaasti, opetusvideon mitta saadaan lyhennettyä minimiin ja sitä on helpompi seurata.

Editointivaiheessa valitsin taltioiduista materiaaleista selkeimmät kohtaukset, tarkimmat valokuvat sekä puhtaimman ääniraidan. Koska punalatikat ovat pieniä, huomasin editointivaiheessa valtaosan materiaaleista jääneen liian sumeiksi ja ne olivat siksi käyttökelvottomia. Korvasin hyönteisistä videokuvatut materiaalit osin valokuvilla, joiden esityspituutta säädin kertojan ääniraidan pituuden mukaan.

4.5 Valmiin opetusvideon esittäminen

4.5.1 Esittäminen

Kun opetusvideo on editoitu, se voidaan esittää ryhmälle ja siitä voidaan pyytää suullista palautetta sekä sen sisällöstä että toteutuksesta. Esitin oman opetusvideoni Met-siemme tuhohyönteiset (OSA 1, Punalatikka) perjantaina 18.2.2011 Kymenlaakson ammattikorkeakoulun metsätalouden koulutusohjelman toisen vuosikurssin opiskelijoille.

Paikalla olevat opiskelijat olivat valmistautumassa metsänsuojelukurssin metsien tuhohyönteistenttiin, ja pidin siksi videon aihetta heille kaikkein mielekkäimpänä. Opetusvideon esitystilaisuudessa oli myös läsnä Kymenlaakson ammattikorkeakoulussa muun muassa dendrologiaa ja metsätuhoja opettava Mustila Arboretumin toiminnanjohtaja Jukka Reinikainen.

Työ esitettiin luokkatiloissa olevalla videotykillä. Koska äänentoistojärjestelmää ei ollut tarjolla, äänet tulivat yksinomaan kannettavasta tietokoneesta, mikä vaikeutti hieman opetusvideon seuraamista. Valmiin videon pituus oli noin kolme minuuttia.

4.5.2 Palaute

Läsnä olleilta opiskelijoilta ja opettajalta kerättiin palaute kirjallisena. Täytettyjä lomakkeita palautettiin 12. Lisäksi videosta käytiin lyhyt kehityskeskustelu opettaja Jukka Reinikaisen kanssa.

Opetusvideo keräsi yleisesti kiitosta. Sitä pidettiin riittävän yksinkertaisena, ja opiskelijoiden mielestä sen avulla pystyi hahmottamaan kokonaisuuden laajemmin kuin luento-opetuksessa. Kirjallisessa arviossa varsinkin videon pituus nähtiin parhaana mahdollisena, sillä oppilaiden mielestä ”siihen jaksoi keskittyä” ja ”ajatukset ei lähteneet harhailemaan”. Vastaajista vain yksi olisi toivonut opetusvideoon ”vähän lisää” pituutta ja sisältöä.

Vaikka luokan äänentoisto oli omasta mielestäni heikko, eniten kritiikkiä keräsi kuvan laatu. Puolet vastaajista oli sitä mieltä, että laatu häiritsi seuraamista hieman ja erittelivät sen johtuvan kuvan tärinästä ja kuvakulman pyörimisestä. Kuvauskohteet olivat

hetkittäin myös sameita, eikä kamera pystynyt tarkentamaan kohteeseen. Kuvanlaadun korjaamiseksi ehdotettiin jalustan käyttämistä. Loput vastaajista eivät pitäneet laatua häiritseväenä, eikä video ollut kenenkään mielestä niin heikkolaatuinen, etteikö sitä olisi pystynyt seuraamaan.

Yhteenvedona voidaan todeta, että saatu palaute oli positiivista. Oppilaat toivoivat, että tunneilla nähtäisiin jatkossakin vähintään joskus oppilaiden tekemiä videoita. Myös opettaja Jukka Reinikainen piti tätä mahdollisena ja hyvänä tapana tuoda opetukseen jotain uutta. Hän uskoo myös, että oppilaat innostuisivat täysin uudesta lähestymistavasta. Reinikainen kuitenkin toivoi kuvanlaadun paranevan, mikäli videoita tehdään enemmänkin.

4.6 Päätelmät

Opin mielestäni projektin kautta paljon niin videon aiheesta kuin opetusvideoiden tekemisestä ja uskon, että se antoi myös videon nähneille opiskelijoille tarpeellista tietoa. Opetusvideon tekeminen oli hauskaa ja se kehitti niin ammatillisia valmiuksiani kuin kykyäni käyttää erilaisia tietokoneohjelmia. Sen kuvaaminen oli mielestäni myös loistava sosiaalinen tapahtuma, sillä kameran edessä puhuminen vaatii aina tietynlaista heittäytymistä sekä luottamusta siihen, että kuvaaja ja editoija saavat kuvauskohteen esiintymään edukseen. Projekti opetti minua myös ottamaan vastaan kritiikkiä. Tekevästäni opetusvideosta saatu palaute oli mielestäni kannustavaa ja puutteiden osoittaminen oli aiheellista, mikä kehittää työtä eteenpäin, ja videoista voidaan jatkossa tehdä entistä parempia.

Mikäli tekisin opetusvideon nyt uudestaan alusta, panostaisin luultavasti enemmän kuvaustekniikkaan ja ajankäyttöön. Opetusvideoni materiaali kuvattiin muiden opintojen yhteydessä niinä hetkinä, kun ylimääräistä aikaa sattui olemaan. Uskon, että minimiin vedetty aikataulu vaikutti osittain kuvausjälkeen ja sai sen vaikuttamaan niin sanotusti hosutulta. Panostaisin myös kameran tukemiseen jalustalla, mutta muuten kameran kuvanlaatu oli mielestäni riittävä. Vaikka vastaajia äänenvoimakkuus ei häirinyt, näen itse tarpeellisena pitää mahdollisella seuraavalla kerralla huolta siitä, että puhe kuuluu hyvin mikkiin, eikä sen kuulemiseen tarvita esitettäessä erillisiä kaiuttimia.

Olen varma siitä, että jos muille metsäopiskelijoille tarjottaisiin mahdollisuutta tehdä jonkin kurssin puitteissa seuraaville vuosikursseille omia opetusvideoita, he ottaisivat idean mielellään vastaan uutena kokemuksena.

5 LOPPUSANAT

Tämä opinnäytetyö oli minulle hyvin antoisa projekti. Se tarjosi minulle mahdollisuuden palata ajassa taaksepäin ja tutustua opetusvideoihin, joita olin opiskeluvuosieni aikana päässyt katselemaan. Mikäli aloittaisin työni alusta, pyrkisin luultavasti laajentamaan tarkasteltavien videoiden määrää, jotta saisin vielä paremman kokonaiskuvan siitä, miten metsää, sen käyttöä ja hoitoa on ihmisille esitelty vuosien saatossa. Eniten minua jäivät kiinnostamaan ennen ja jälkeen sotavuosien valmistetut dokumentit, joiden pelkkä historiallinen arvo on mielestäni merkittävä. Tukeutuisin luultavasti enemmän myös viestintää opettaviin lehtoreihin, jotta analysointini olisi asiantuntevampaa ja argumenttini tarkempia.

Opetusvideoiden käyttöasteen kartoitus oli mielestäni onnistunut, vaikka vastaajia ei ollut montaa kymmentä. Suurimpana puutteena näen Rovaniemen ammattikorkeakoulun edustuksen puuttumisen. Työtä olisi voinut myös laajentaa ruotsinkieliseen aineistoon, mikä olisi tehnyt Yrkehögskolan Noviasta validin. Uskon, että haastatteluista olisi saanut enemmän irti, mikäli olisin käynyt jokaisessa koulussa paikan päällä puhe-
linnumeroiden metsästämissä sijaan. Olisin myös päässyt itse tarkastelemaan koulujen laitevalmiuksia.

Työtä olisi voinut laajentaa myös pedagogisella saralla, mutta mielestäni se on työssä vain sivuhaara ja varsinainen painoalue on metsäisessä materiaalissa ja sen tuottamisessa. Mikäli opinnäytetyöhön olisi saatu yhteistyökumppaniksi jokin ohjelmistovalmistaja, myös videoiden teknisestä tuottamisesta olisi voinut laajentaa suuremman aiheen ja kokemattomillekin ohjelmistonkäyttäjille olisi voitu rakentaa selvä ohjekirja. Tämä olisi kuitenkin tehnyt työstä enemmän viestintään ja tietotekniikkaan painottuvan, joten manuaalin poisjääminen edesauttoi mielestäni työn metsällisyyttä.

Opinnäytetyön kautta pääsin hyödyntämään osaamistani, ja se tuki omia mielenkiinnon kohteitani. Työ on minun näköiseni ja varmasti poikkeava metsätalousinsinööriopiskelijan tuotoksena. Vaikka opinnäytetyö ei ole sivumäärällisesti suuri, se pitää sisällään tiivistetysti Suomen metsäisten opetusvideoiden historian, käyttökartoituksen

ja projektityön rungon. Työn lisäksi jäljelle jää myös Kymenlaakson ammattikorkeakoulun käytettäväksi oppilastyönä koostettu opetusvideo Metsiemme tuohyönteiset (OSA 1, Punalatikka), jonka käsikirjoitus on työn liitteenä. Uskon, että työstäni on hyötyä käytännön metsäopetuksessa ja että sen projektimalli tuo toivottua vaihtelua alojen opetussuunnitelmiin.

LÄHTEET

1. Metsälehti videokustannus. 1980-luku. Metsävideo 11: Suosijoittaja – Suunnitelma, leimikko, hakkuu, perkaus, lannoitus..., Suomi. VHS-tallenne.
2. Metsäteho. 1990-luku. Learning to identify valuable nature sites. VHS-tallenne.
3. Kansallinen audiovisuaalinen arkisto. 2011. Suomen kansallisfilmografia.
Saatavissa: <http://www.kava.fi/julkaisut/suomen-kansallisfilmografia> [viitattu: 5.3.2011].
4. Elonet. 2011. Ab Atelier Apollo Oy:n filmografia.
Saatavissa: <http://www.elonet.fi/company/yh4hyf/> [viitattu: 5.3.2011].
5. Asta Parikka. 2011. Venny. Suomi: TV1 Draamaohjelmat.
Saatavissa: <http://yle.fi/venny/otsikoissa2b.htm> [viitattu: 5.3.2011].
6. Elonet. 2011. Aho & Soldanin filmografia.
Saatavissa: <http://www.elonet.fi/company/yh4hl0/> [viitattu: 5.3.2011].
7. Elonet. 2011. Metsätalousdokumentit.
Saatavissa: http://www.elonet.fi/gensearch?search=t187me&sort_by=vuosi&begin=1 [viitattu 5.3.2011].
8. Elonet. 2011. Metsätehon filmografia.
Saatavissa: <http://www.elonet.fi/company/yh4ozp/> [viitattu: 5.3.2011].
9. Elonet. 2011, Metsäiset opetuselokuvat.
Saatavissa: http://www.elonet.fi/gensearch?search=w19bl5&sort_by=vuosi [viitattu: 5.3.2011].
10. Erkkö Kivikoski. 1979. Metsurit. Suomi: Erkkö Kivikoski. Lyhytelokuva.
11. Metsähallitus, 2009, Metsähallitus 150 vuotta, Kino Metsä -tapahtuma.
Saatavissa:
http://www.metsa.fi/sivustot/metsa/fi/ajankohtaista/Tapahtumat/Documents/Kino%20mets%C3%A4_j%C3%A4niksen%20vuosi.pdf [viitattu 5.3.2011].
12. Metsälehti videokustannus. 1985. Metsävideo 3: Metsänistutus. Suomi. VHS-tallenne.
13. Metsälehti videokustannus. 1980-luku. Metsävideo 1: Harvennushakkuu. Suomi. VHS-tallenne.
14. Metsälehti videokustannus. 1980-luku. Metsävideo 2: Taimikon varhaishoito. Suomi. VHS-tallenne.
15. Metsälehti videokustannus. 1980-luku. Metsävideo 6: Taimikonhoito. Suomi. VHS-tallenne.

16. Fiorest OY Metsämedia. 1988. Löydä lannoituskohteesi. Suomi: Kemira. VHS-tallenne.

17. Videokuva Oy. 1989. Uusi tuomio. Suomi: Reijo Orava. VHS-tallenne.

18. Keskusmetsäseura Tapio. 1995. Metsäkeskus Tapion siemenhuolto. Suomi: Matti Ruotsalainen. VHS-tallenne.

19. METO. 1991. Haasteena metsä. Suomi. VHS-tallenne.

20. Metsäteho. 1990-luku. Laho ja sen torjunta. Suomi. VHS-tallenne.

21. Videokuva Oy, 1993, Metsäpuista viljelykasveja, Suomi: Metsänjalostussäätiö.

22. Metsäkustannus, 2011, Raivaussahan huolto.

Saatavissa: <http://www.metsalehti.fi/Kortisto/Kortti.aspx?CardId=6512b1a4-ac66-4c7d-baf0-a0dc3b003f99> [viitattu 10.3.2011].

23. ImageWorks. 2011. Ympäristötuki.

Saatavissa: <http://metsatv.fi/index.php/fi/abc/ohjelmat/viewvideo/38/metsaenhoidon-abc/ympaeristoetuki> [viitattu 10.3.2011].

24. Intervisio Oy. 2009. Vihreä kultta. Suomi: MTV3. Televisiosarja.

25. Craig Constantine. 2009. Heli-Loggers. USA. Televisiosarja.

26. Thom Beers. 2007. Ice Road Truckers. USA. Televisiosarja.

27. Harri Pitkäniemi, 2002, Voisiko opettaja hyödyntää Graham Nuthallin opetuksen ja oppimisen teoriaa? Suomi: PS-Kustannus.

LIITTEET

Liite 1. Metsiemme tuhohyönteiset (OSA 1, Punalatikka) -käsikirjoitus

KÄSIKIRJOITUS

NIMI: Metsiemme tuhohyönteiset (OSA 1, Punalatikka)

HENKILÖKUNTA:

OHJAUS: Suntio, Marianne

KUVAUS: Suntio, Marianne

KÄSIKIRJOITUS: Suntio, Marianne

EDITOINTI: Suntio, Marianne

HENKILÖT:

KERTOJA: Suntio, Marianne

HAASTATTELIJA: -

ASiantuntija: Metsäluonnonhoitaja Juha-Pekka Satomaa

KOHDE:

Varttunut taimikko, Tavastila

VIDEON RUNKO

INSERTTI

Vihreä tausta

Valkoinen teksti

Metsiemme tuhohyönteiset

OSA 1

Punalatikka

5 sekuntia

ALUSTUS

KUVAA KOHTEESTA

KUVAA TUHOKOHTEESTA

KERTOJA

Päivän tuhohyönteisenä esitellään Suomen yleisin latikkalaji, punalatikka. Punalatikasta meille kertoo metsäluonnonhoitaja Juha-Pekka Satomaa.

SIIRTYMÄ

HAASTATELTAVA, ASiantuntija, TUHOKOHDE

HAASTATTELU**HAASTATTELIJA**

Mikä on punalatikka?

asiantuntija vastaa

10 sekuntia

HAASTATTELIJA

Missä punalatikkaa tavataan?

asiantuntija vastaa

10 sekuntia

HAASTATTELIJA

Onko punalatikka taloudellisesti haitallinen?

asiantuntija vastaa

10 sekuntia

SIIRTYMÄ

KUVAA TUHOKOhteesta

TOISTO**YHTEENVETO****KERTOJA**

Punalatikoita löytää helposti, kun tietää minne katsoa.

Punalatikat ovat hyvin yleisiä kuivilla mäntykankailla, kalliolla ja soilla. Ne pesiytyvät mielellään nuorien mäntyjen kuoriliuskojen alle, eivätkä tule koskaan yksin. Kun löydät yhden punalatikan, löydät melko varmasti koko pesueen.

10 sekuntia

SIIRTYMÄ

KUVAA PUNALATIKASTA

TOISTO**YHTEENVETO**

KERTOJA

Niin toukat kuin aikuisetkin punalaticat imevät männyssä virtaavia nesteitä, mikä johtaa puun pituuskasvun pysähtymiseen, kellastumiseen ja latvuksen heikkenemiseen. Latikat voivat tappaa männyn pystyyn, muuta useimmissa tapauksissa ne ehtivät vaihtaa puuta uuteen taimeen ennen männyn lopullista kuivumista ja pystyyn kuolemista.

20 sekuntia

SIIRTYMÄ

LÄHIKUVA PUNALATIKASTA

5 sekuntia

LOPPUTEKSTIT

TEKIJÄT

.

Liite 2. Kyselylomake
OPINNÄYTETYÖ

Marianne Suntio

1. Oliko video mielestäsi

a. Liian lyhyt

b. Sopivan pituinen

c. Liian pitkä

Miksi?

2. Häiritsikö videon laatu?

a. Ei häirinnyt

b. Vähän

c. Paljon

Miksi?

3. Haluaisitko, että tunneilla käytettäisiin useammin oppilastyönä tehtyjä videoita?

a. Kyllä

b. Aina välillä

c. Ei koskaan

Miksi?